

Liefde van m'n lezen

9 mensen over het boek dat hun leven veranderde

Kitty Brewsky (51, sociaal pedagogisch werker, relatie) las op haar 17e Eline Vere van Louis Couperus.

'Ik las het voor school, en het maakte grote indruk. Het is me altijd bijgebleven. Het gaat over een rijk meisje met een onzekere, depressieve inslag. Ze zit vooral zichzelf in de weg. Ik groeide op in een arme buurt in Rotterdam-Zuid. Wij hadden nooit ergens geld voor en gingen zelden op vakantie. Ik had verder een prima jeugd, maar ik was ervan overtuigd dat rijke mensen het een stuk gemakkelijker hadden. Niets bleek minder waar. Couperus vertelde over rijke mensen met oud geld die niet hoefden te werken. Mensen die voornamelijk druk waren met obligaties, rentenieren, diners en flaneren. En over Eline, die zich doodongelukkig

voelde in dit 'lege' milieu. Achteraf zie ik dat het boek een aanklacht was tegen de nietsnutterij van de hogere sociale klasse. Maar als jong meisje vond ik het vooral ongelooflijk dat rijke mensen zo ongelukkig konden zijn. Een eyeopener. Ook het feit dat je voor de buitenwereld mooi weer moest spelen, de schone schijn ophouden. Alles werd weggestopt uit angst voor publieke schande. Ik begreep hierdoor dat een mooie (rijke) buitenkant niets hoeft te betekenen. *Nothing is what it seems...* Het verhaal van Eline is diep tragisch. Tegenwoordig zouden we haar waarschijnlijk als manisch-depressief of borderline bestempelen. Ze krijgt uiteindelijk tbc en overlijdt aan een overdosis morfine. Een bizarre speling van het lot wil dat ik het boek ooit kreeg van een goede vriendin die me nog altijd doet denken aan Eline. Net als Eline is zij afgeleden uit dat zogenaamd goede milieu. Ik denk nog vaak aan haar.'

'Ik was ervan overtuigd dat rijke mensen het een stuk gemakkelijker hadden'

'Dat alles goed komt, is een fijn uitgangspunt'

Mei Li Vos (1970) is politica, voormalig vakbondsleider en columniste. Vorig jaar werd ze moeder van Reva. Sindsdien is Dr. Spock haar 'bijbel'.

'Het boek kwam voor het eerst uit in 1946, en is door een team van kinderartsen steeds aangepast aan de laatste inzichten. Ik heb de laatste gehele herziene editie. Met de nadruk op geheel. Het is een compleet handboek, onderverdeeld in thema's als ziektes, eten en slapen. Per onderwerp vind je een overzicht aan informatie, gebaseerd op jarenlange ervaring. Is je kind verkouden, dan zoek je gemakkelijk op hoe dat ook weer zat. Mijn vriend en ik lezen stukjes aan elkaar voor. Wat ik vooral prettig vind, is de instelling dat het kind zich moet aanpassen aan de ouders, in plaats van andersom. Verder komt het er

in grote lijn op neer dat je het zelf als ouder het beste weet. En dat alles goed komt. Dat is een fijn uitgangspunt en geeft zelfvertrouwen. Vergeleken bij vriendinnen ben ik bijvoorbeeld best chaotisch. Ik probeer enige structuur aan te brengen, maar rust en regelmaat op gezette tijden, dat lukt me niet. Dankzij Dr. Spock maak ik me daar helemaal geen zorgen over. Hetzelfde geldt voor regels over vaste voeding, of wanneer een kind bepaalde dingen zou moeten kunnen. Ik weet nu dat ik juist niet moet vergelijken, maar vertrouwen op mijn eigen gevoel. Is mijn kind tevreden en gezond? Voel ik me goed? Dan is het ook goed! Dr. Spock is werkelijk als een bijbel. Je haalt eruit wat bevestigt wat je zelf goed vindt. Ik verlang ondertussen wel naar ongestoord uren lezen, zoals ik vroeger deed. Lekker dikke meeslepende pillen zoals *Freedom* van Jonathan Franzen. Die las ik vorig jaar nog in een ruk uit. Maar toen was de baby er nog niet.'

'Hij laat zien hoe ons brein in de knoop raakt bij grote levensvragen'

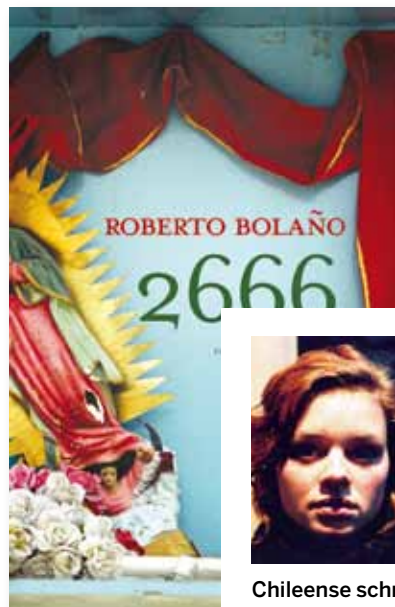

Marcelino Lopez (1974) is schrijvend psycholoog. Het eerste boek dat grote indruk op hem maakte was Leven en dood van de Indiase filosoof Jiddu Krishnamurti.

'Ik kreeg het boek op mijn 17e van het meisje dat later mijn eerste vriendinnetje werd. Ik was een zoekend mannetje, dus de titel sprak mij aan. Krishnamurti wordt gezien als spiritueel leraar, maar ik zie hem als een combinatie tussen een psycholoog en een zenmeester. Iemand die de grenzen van ons denken in kaart brengt en ons terugbrengt in het hier en nu. Hij laat zien hoe ons brein in de knoop raakt als het probeert grote levensvragen te beantwoorden als: wie ben ik, waarom ben ik er, wat is doodgaan? Ons brein heeft

de neiging alles wat het ziet en voelt in allerlei categorieën te plaatsen, om alles beter te kunnen begrijpen. Maar op de grote levensvragen heeft het geen duidelijk antwoord, onze gedachten blijven in cirkeltjes draaien. Tenminste, als je op zoek bent naar harde bewijzen of toekomstgaranties. De meeste mensen leven grotendeels in de kloof tussen het 'hier en nu' en 'wat het zou kunnen of moeten zijn'. Op je werk fantaseer je over zee, aan zee denk je aan je werk, enzovoorts. Onze hersenen razen maar door. Krishnamurti helpt dat conflict op te lossen, zodat het brein tot rust komt. Vanuit die rust zijn de meeste gedachten en zorgen niet meer zo relevant. Het boek heeft me laten zien hoe weinig we eigenlijk echt weten en waarom dat helemaal niet erg is. Het heeft me geleerd dingen los te laten en angsten over de toekomst naast me neer te leggen.'

‘Soms moest ik gewoon even stoppen en zuchten: jeetje wat goed!’

Maartje Teussink (32) is singer-songwriter en werkte onder andere met Orkater, het Nederlands Blazers Ensemble en het Ro Theater. Het boek dat grote indruk op haar maakte was 2666 van de in 2003 overleden

Chileense schrijver en dichter Roberto Bolaño.

‘Het boek bestaat uit vijf delen, en gaat in het kort over vier literatuurdocenten die een fascinatie delen voor het werk van de mysterieuze Duitse schrijver Benno von Archimboldi. Ze besluiten hem te zoeken en reizen af naar Santa Teresa, op de grens van Mexico en de Verenigde Staten. Daar blijken allerlei vrouwen op afschuwelijke wijze verkracht en vermoord te worden, en het spoor leidt naar Von Archimboldi... Het verhaal is fictief, maar de thematiek is echt. Verdwijningen en

moorden zijn in Chili nog steeds een actueel thema.

Ik kreeg het boek van een vriendin, om mee te nemen op reis naar de VS. Het was dankbaar leesvoer. Meer dan duizend pagina's, dus ik hoefde me onderweg nooit te vervelen. Het was een houvast, zo los van mijn bekende omgeving. Daarbij leest het heerlijk weg. Het boek is goed en meeslepend geschreven, met een drukkende onderliggende spanning. Soms moest ik gewoon even stoppen en zuchten: jeetje wat goed! Het schudde me op een bepaalde manier echt wakker. Ik hou van lezen, en lees soms zelfs meerdere boeken tegelijk, maar dat ik af en toe even moest stoppen met lezen heb ik bij geen ander boek gehad. 2666 blijft boeien tot de laatste pagina. Roberto Bolaño is helaas overleden. Maar wat bijzonder is: na zijn dood is deel zes van het boek gevonden. Volgens mij is het nog niet uit, maar het gaat komen. Ik kan niet wachten om het te lezen.’

Marc Barteling (42) is internetondernemer en eigenaar van de website www.whyilovethisbook.com, waar mensen in filmpjes van één minuut vertellen over hun favoriete boek. Dat van Marc is *The fountainhead* (De eeuwige bron) van Ayn Rand.

‘Ik las het voor het eerst op mijn 15e. Ik snapte nog niet alles, maar vond het toen al een prachtig boek. Ik heb het uiteindelijk drie keer gelezen. Het gaat over de jonge, briljante architect Howard Roark, die weigert concessies te doen aan zijn opdrachtgevers. Hij gaat tegen alle conventies en normen in, en blijft alleen ontwerpen waar hij zelf achter staat. Hij gelooft in zichzelf en zoekt zijn eigen weg, ook al

is dat niet altijd makkelijk. Dat spreekt mij nog steeds aan. Ik wil ook niet meewaaien met de modewind en probeer altijd mijn eigen dingen te doen. Zo min mogelijk concessies. Ik geloof overigens niet dat je je per se hoeft te identificeren met een hoofdrolspeler om een boek mooi te vinden, maar je moet wel begrip hebben voor wat hem drijft. Het verhaal vertelt ook over een ingewikkelde liefde tussen de architect en een minstens zo lastige vrouw. Maar die verhaallijn vond ik secundair.

Ik hou ervan als boeken inspireren, dat is een van de drijfveren achter mijn boekensite. Als kind was ik al dol op lezen. Mijn tante, die bij de bibliotheek werkte, kwam eens in de zoveel tijd langs met haar autootje volgeladen met oude boeken. Mijn broer, zus en ik stonden dan te trappelen van ongeduld. Ik lees nog steeds veel. Mijn laatste was *De kunst van het veldspel*. Een prachtig boek, ook een aanrader.’

‘De eerste keer dat ik het las, snapte ik nog niet alles. Maar ik vond het toen al prachtig’

‘Het is misschien wel het mooiste zinnetje dat ik ooit gelezen heb’

Ylske Tammel (38, moeder van vier kinderen) koos het boek *Zout op mijn huid* van de Franse schrijfster Benoîte Groult.

‘Het is een romantisch, liefdevol en erotisch verhaal over de relatie tussen een Bretonse zeeman en een intellectuele Parisienne. Het lijkt een onmogelijk liefde. Beiden komen van heel verschillende achtergronden, en beiden zijn getrouwd. Toch blijven de geliefden elkaar gedurende hun hele leven ontmoeten, soms met tussenposes van jaren, op allerlei plekken in de wereld. Ondanks de fysieke afstand, en ondanks alle moeilijke verschillen, blijft de liefde tussen hen bestaan. Het is een verhaal over échte liefde. En prachtig geschreven, met geweldige citaten. Zo zegt zij ergens in het boek:

‘Sommige geliefden kunnen elkaar jaren niet zien, zonder dat ze ooit vreemden worden.’ En hij: ‘Ik weet alleen dat ik je in mijn leven wil houden en af en toe in mijn armen als je dat goed vindt. (...) Het idee dat jij ergens bestaat en soms aan mij denkt, helpt mij te leven.’ Dat laatste citaat is misschien wel het mooiste zinnetje dat ik ooit gelezen heb. Ik las het boek een paar jaar geleden, vlak na mijn scheiding. Geen blijperiode. *Zout op mijn huid* bevestigde mijn geloof in echte liefde. Liefde die goed is en alles overwint. Liefde die blijft, ook als je niet samen bent. Het gaf me een rustig gevoel. Ik vind het soms jammer dat wij mensen van vlees en bloed zo verlangen naar lijfelijk samenzijn. Het zou zo fijn zijn om genoeg te hebben aan de wetenschap dat ergens iemand van je houdt, die je kent zoals je bent. Het boek is natuurlijk fictief, maar ik heb gehoord dat het wel een biografische inslag heeft. Dat stelt mij gerust. Het bestaat echt!’

Christel Grijpma (42) is getrouwd met Jan en moeder van Bas (4) en Tess, die vijf jaar geleden aan leukemie stierf (toen 3). Ze schreef er een boek over: *Meisje Tess*.

‘Vier jaar na het overlijden was het boek klaar. Het verhaal van mijn dochter Tess. Zij was een ontzettend sterk, wijs en grappig meisje. Ze leefde in het ‘nu’ en had geen angst voor morgen. Het ziekteproces was vreselijk moeilijk, maar tegelijkertijd ook mooi. Wij hebben geleerd in het moment te leven, en alle mooie momenten te koesteren. Vanaf dat ze 1 jaar was, hield ik al een dagboek bij over haar leven. En later, tijdens het ziekbed, een blog op internet. Door de vele positieve reacties ben ik op het idee gekomen mijn schrijfsel uit te werken tot een boek. Het verliezen van een kind

is het ergste wat je als ouder kan overkomen. Maar het is ook zo'n mooi verhaal. Wij hebben een bijzondere, intensieve tijd meegemaakt met Tess. Op een bepaalde manier klopte haar leventje zoals het was.

Het boek vertelt hoe mijn leven veranderd is door Tess, en wat zij mij gebracht heeft. Het boek bundelt al mijn gedachten en gevoelens. Het is een ode aan Tess, en heeft mij geholpen om haar een heel mooi plekje te geven. Door het boek kan ik haar delen, en troost en herkenning bieden aan mensen die ook te maken hebben met het verlies van een geliefde. De emoties die daarbij komen, zijn universeel. Soms kan een bepaalde herinnering me in tranen doen uitbarsten en komt het verdriet vanuit mijn tenen. Maar daarna is het weer goed. Wat overheerst is een gevoel van blijdschap, over wie Tess was en dat ze bij ons is geweest. Ook al was het maar kort.’

www.meisjetess.nl

‘Wat overheerst is een gevoel van blijdschap, over wie Tess was en dat ze bij ons is geweest’

‘Het grijpt je; je móét weten hoe het verdergaat’

Nina Roos (30) tekent en schrijft. Vorig jaar debuteerde ze met de verhalenbundel *Neem op*. Haar lievelingsboek is de verhalenbundel *Een goed verhaal* van Mensje van Keulen.

‘Ik lees graag. Vooral vroeger heb ik boeken verslonden, soms wel twee per dag. Afgelopen jaren was ik druk met schrijven van mijn eigen boek, toen las ik minder. Maar wel dit boek van Mensje van Keulen. Ik had het in één dag uit. Ik heb bijna alles van haar gelezen. *Bleekers zomer* bijvoorbeeld, en *De schriften wachten*. Mensje schrijft prachtig: goed leesbaar, geen ingewikkelde bombastische verwoordingen en vooral zonder oordeel. Het zijn herkenbare, menselijke verhalen met onverwachte, bizarre wendingen. Ik vind haar

stijl geweldig: wrang en koelbloedig, zelfs horrorachtig. En tegelijkertijd opgeschreven met mededogen en humor. Het grijpt je. Heel knap. Je móét weten hoe het verdergaat.

Vaak laat ze aan het slot open wat er verder met de personages gebeurt. Ik kan dan dagen later nog rondlopen en me afvragen hoe het verder met hen zal gaan. Wat ik ook heel knap vind van Mensje, is dat zij eigenaardige personages in één regel geloofwaardig weet neer te zetten. Dat mensen nooit zijn zoals je op het eerste gezicht denkt. Dat iedereen een verhaal heeft: treurnis, pijn, geheimen en hilariteit. En dat je dat in een verhaal haarscherp kunt belichten. Haar boek leerde mij hoe je zo’n verhaal kunt vertellen. In stijl, tempo, ritme en woordkeus. De kunst van het weglaten. Maar vooral hoe je iets extreems of raars toch geloofwaardig kunt vertellen. Oftewel, dat alles kan, mits goed geschreven. Ik zou dolgraag verhalen als deze schrijven.’

Olga Busch (39) is filmmaker. Het boek dat haar leven onlangs veranderde was *Verslaafd aan liefde* van Jan Geurtz.

‘Ik heb het twee keer gelezen, wat ik nooit doe. Het was een aaneenschakeling van aha-momenten. Het boek laat zien dat onze eindeloze zoektocht naar liefde en erkenning voortkomt uit een fundamentele zelfafwijzing. Geurtz zet duidelijk uiteen hoe allerlei aangeleerde negatieve aannames over onszelf het hebben van een gelukkige relatie in de weg staan. Deze negatieve aannames ontstaan in de kindertijd, toen we ons aanpasten aan onze ouders. Nu we volwassen zijn, hebben we die mechanismen niet meer nodig, maar zet de stem van je ouders zich toch vaak voort als een muppet in je hoofd die com-

mentaar geeft. Ik zag ineens mijn eigen negatieve geloof - ‘ik doe het niet goed genoeg’ - en de rol die mijn dominante, gesloten vader nog steeds speelt in mijn gedachten. Ik heb geleerd die innerlijke criticus te ontslaan. Ik heb er zelfs een workshop voor gevolgd. Een ander belangrijk inzicht was dat we het nare gevoel dat we onszelf geven vaak compenseren. Door het geluk elders te zoeken, bij een partner bijvoorbeeld of in een verslaving. Maar zo’n relatie, gebaseerd op afhankelijkheid, staat altijd onder druk vanwege de angst elkaar te verliezen. Geurtz zet helder uiteen hoe je dit soort patronen kunt doorbreken. Je niet verzetten tegen negatieve emoties bijvoorbeeld, maar de dingen laten zijn en doorleven. Ik merk dat het helpt. Ik voel me vrijer en denk positiever. Ik heb meer zelfvertrouwen, omdat ik mezelf niet continu naar beneden haal. En het allerbelangrijkst: ik voel me autonoom. Ik ben niet meer afhankelijk van een relatie voor mijn geluk! ◀◀

‘Het laat zien dat onze zoektocht naar liefde en erkenning voortkomt uit zelfafwijzing’